

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

GİRİŞ

BÜLTEN İÇERİĞİ

- Çocuk İhmal ve İstismarı
- İstismar Türleri
- İstismarın Çocuk üzerindeki Etkileri
- Çocuk İhmal ve İstismarı Olasılığını Arttıran Nedenler
- İhmal ve İstismarın Önlenmesi
- İhmal ve İstismar Bildirimi
- Ülkemizde Çocukları Korumak İçin Neler Yapılıyor
- Öğretmenlere Öneriler
- Çocukları İstismardan Koruma Yolları
- Çocuğunuzun İstismar ve Zorbalığa Maruz Kaldığını Nasıl farkedersiniz

Çocuk ihmal ve istismarı günümüzde çok sık rastlanan bir şiddet şeklidir. WHO çocukistismarını “Bir yetişkin tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan ve çocuğun sağlığını, fiziki gelişimini, psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar” olarak tanımlamıştır. İstismar, maruz kalan çocuk üzerinde büyük etkiler bırakabilen bir şiddet türüdür (akt; Kara, Biçer ve Gökalp, 2004).

Çocuk istismarı; cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar ve ihmal olmak üzere 4 kategoride ele alınmaktadır.

CİNSEL İSTİSMAR

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocuk cinsel istismarını şu şekilde tanımlamaktadır: “Bir çocuğun tamamen anlamadığı ve bilgilendirilmiş rızasının olmadığı ya da gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da kanunları ve toplum sosyal tabularını ihlal eden bir cinsel eyleme dâhil edilmesidir.” Cinsel istismar; uygunsuz cinsel dil, çocuğun genital bölgelerine dokunma ve/veya bakma ve/veya kendi genital bölgelerini gösterme, çocuğun cinsel içerikli fotoğrafının çekilmesi, çocuğun karşısında mastürbasyon yapma, cinsel şiddet eylemlerine çocuğu şahit etme, cinsel organın çocuğun cinsel

organına sürtünmesi ve/veya girmesi gibi davranışları içerir. Bu noktada çocuğun rızasının olup olmamasının önemi yoktur.

Cinsel istismar, çocuğun rızasının olup olmadığını gözetmeksizin ona yönelik özel bölgelerine temas, cinsel birliktelik, mahrem fotoğraf veya videolarının çekilmesi ya da cinsel içerikli iletişim kurma şeklinde gerçekleşebilmektedir.

İstismarı uygulayan kişi çocuğun yakın çevresi olan akrabaları, ailesinden bir veya daha fazla üye (ensest), kendinden büyük arkadaşları ve ya tanımadığı biri olabilmektedir.

“Bir çocuğun tamamen anlamadığı ve bilgilendirilmiş rızasının olmadığı ya da gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da kanunları ve toplum sosyal tabularını ihlal eden bir cinsel eyleme dâhil edilmesidir.”

DUYGUSAL İSTİSMAR

Çocuğun duygusal birliğine zarar veren eylemlere duygusal istismar denmektedir. Yalnız bırakma, aşağılama, görmezden gelme, aşırı koruma, baskı, korkutma, tehdit, reddetme, sevgiden yoksun bırakma vb. duygusal istismar davranışlarıdır (Güner, Güner ve Şahan, 2010).

Polat'a (2007) göre duygusal istismarda amaç göz korkutma ve kişiyi kontrol altına almaktır. Duygusal istismarın tanımlanması zor olsa da çocukta bıraktığı iz hayatı boyunca devamedebilmektedir. Tek başına olabileceği gibi diğer istismar türleri ile bir arada da görülebilmektedir.

Duygusal istismar iki özelliği ile diğer istismar türlerinden ayrılmaktadır (Polat,2007). Bunlar;

- 1- Fiziksel ve cinsel istismardaki gibi somut bulguların olmayışı,
- 2- Fiziksel ve cinsel istismarla birlikte bulunabilmesi.

Duygusal istismar, çocuğun kasıtlı bir şekilde duygusal yönden istismar edilerek ruh halinde olumsuz yönde değişimler yaşamasını ifade etmektedir. Çocuğa yönelik duygusal istismar diğer istismar türleri ile birlikte uygulanabilirken; somut bulguların olmaması, çocuğa yönelik

FİZİKSEL İSTİSMAR

WHO fiziksel istismarı; "bir bakıcı tarafından fiili olarak zarar veya zarar için potansiyel eylem" olarak tanımlamaktadır. Bu eylemler; dayak, sarsma, sigara basma, ısırma, kaynar suya sokma, ütü ile yakma, boğma vb. olabilir. Burada önemli olan çocuğun "kaza dışı" zarar görmesidir (Beyaztaş, Özen ve Bütün, 2014).

Kültüründe disiplin amaçlı eğitim yöntemi olarak şiddeti kabul etmiş olan toplumlarda fiziksel istismar daha çok görülmektedir. Fiziksel istismar; en sık görülen ve en kolay belli olan istismar türüdür (Polat, 2007).

Fiziksel istismarın belirtileri genel olarak şunlardır:

1. Kendiliğinden olma ihtimali düşük yaralanmalar
2. Çelişkili yaralanma öyküleri
3. Sık tekrarlanan yaralanmalar
4. Kaza ile olmayacak kırılmalar
5. Anne-babanın çocuktaki hasarla ilgili aşırı kaygı duyması ya da ilgisiz olması (Mavili Aktaş, 2014).
6. Çocuğun mevsimle uyumsuz kalın giysiler giyinmesi
7. Fiziksel temastan çekinmesi ve sürekli tetikte olması
8. Oynadığı oyunlarda zarar verici davranması

WHO fiziksel istismarı; "bir bakıcı tarafından fiili olarak zarar veya zarar için potansiyel eylem" olarak tanımlamaktadır. Bu eylemler; dayak, sarsma, sigara basma, ısırma, kaynar suya sokma, ütü ile yakma, boğma vb.

İHMAL

Çocuk ihmali, genellikle ailenin çocuğa karşı temel sorumluluklarını yerine getirmemesi olarak tanımlanabilir. Ebeveyn veya bakım veren tarafından çocuğun yemek, giyim, barınma, tıbbi bakım, eğitim gibi temel ihtiyaçlarının yerine getirilmemesi neticesinde çocuk temel haklarından yoksun kalmakta ve gelişimleri engellenmektedir (Paslı, 2009). İhmalin tespit edilmesi ve tanımlanması oldukça güçtür. En belirgin özelliği çocukta görülen nedensiz büyüme geriliğidir. Buna ek olarak çocukların fiziksel bakımının yetersiz olması, kötü bir hijyene sahip olması, tıbbi bakımının aksatılması (örneğin; aşılarının yaptırılmaması) gibi durumlar ihmal edildiğini gösterir. Bazı durumlarda ihmal ölümle sonuçlanabilir, ölüm olmasa bile etkiler çocuğun hayatı boyunca devam edebilir.

2010 yılı Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması verilerine göre 7-18 yaş grubundaki çocukların %25’i son bir yıl içinde ihmale maruz kalmakta ve en çok yaşanan ihmalde yalnız bırakılmaktır (akt; Kaptan, 2017).

İHMAL VE İSTİSMARIN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İhmal ve istismarın çocuk üzerinde büyük etkiler bıraktığı yadsınamaz bir gerçektir. Öyle ki istismarın türüne ve sürekliliğine göre bazen ölümle bile sonuçlanabilmektedir. İstismar türlerine göre çocuk üzerindeki etkileri şu şekildedir:

CİNSEL İSTİSMAR

Cinsel istismara maruz kalan çocuklarda genellikle şu davranışlar görülebilir:

1. Gerileyen davranışlar (parmak emme, altına kaçırma, sallanma vs.)
2. Oyunlarında ve davranışlarında cinsel içerikli temaların olması, yaşının gerektirdiğinden fazla cinsel bilgiye sahip olma
3. Yabancılardan korkma
4. Güvende hissettikleri yer ve/veya kişilerden ayrılmak istememe Anne ve/veya bakım veren kişiye karşı aşırı bağlılık
5. Utanma
6. Korku
7. Suçluluk duygusu Sosyal geri çekilme Okul başarısında dü-

şüş Takıntılı davranışlar Mastürbasyon yapma Depresyon

8. Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) Duygusal ve fiziksel yakınlıktan kaçınma İntihar girişimi
9. Yeme bozuklukları Uyku bozuklukları
10. Evden ve/veya okuldan kaçma Alkol ve/veya madde bağımlılığı

DUYGUSAL İSTİSMAR

Duygusal istismara uğramış çocuklarda genellikle şu davranışlar görülebilir: Gerileyen davranışlar

1. Özsaygıda düşüklük
2. Saldırgan davranışlar
3. Hiperaktivite
4. Anti-sosyal davranışlar
5. Nedensiz ağlamalar Kaygı ve korku durumları
6. Depresyon
7. Aşırı bağımlılık
8. Öfke ve saldırganlık

Çocuk ihmali, genellikle ailenin çocuğa karşı temel sorumluluklarını yerine getirmemesi olarak tanımlanabilir. Ebeveyn veya bakım veren tarafından çocuğun yemek, giyim, barınma, tıbbi bakım, eğitim gibi temel ihtiyaçlarının yerine getirilmemesi neticesinde çocuk temel haklarından yoksun kalmakta ve gelişimleri engellenmektedir (Paslı, 2009). İhmalin

FİZİKSEL İSTİSMAR

Fiziksel istismara uğramış çocuklarda genellikle şu davranışlar görülebilir:

1. Gerileyen davranışlar
2. Anne, baba ve/veya güven duyduğu kişilerin yanından ayrılmak istememe
3. Kolay kolay ağlamama
4. Ağrı verici uyarılara karşı tepkisizlik
5. Akademik devamsızlık ve/veya başarısızlık
6. Evden ve/veya okuldan kaçma
7. Saldırganlık ve öfke nöbetleri
8. Akran zorbalığı
9. Kaygı ve içine kapanma
10. Düşük benlik saygısı
11. Depresyon

Çocuğun içinde bulunduğu çevrede bulunan öğretmen, akraba, sağlık elemanı vb. yetişkinlerin çocuk ihmal ve istismarının etkileri konusunda bilinç ve duyar sahibi olması çocuğun ihmal ve istismara uğramasının fark edilmesini ve yetkili mercilere bildirmesini sağlamak konusunda önem arz etmektedir.

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI OLASIĞINI ARTTIRAN NEDENLER

Çocuk ihmal ve istismarının birçok risk faktörü olsa da en genel nedenler şu şekildedir:

1. Şiddetin desteklendiği ve hoş görüldüğü kültürler
2. Çocuğun planlanmamış gebelik sonucu doğması
3. Ebeveynlerin alkol ve/veya madde bağımlısı olması
4. Ebeveynlerin çocukluklarında istismar deneyiminin olması
5. Ebeveynlerde dürtü kontrol problemi
6. Ebeveynlerde ruhsal hastalığının olması
7. Depresyon ve/veya yoğun kaygı
8. Düşük öz benlik saygısı
9. Ebeveynlerin kendi ebeveynlerine güvensiz bağlanması
10. Genç yaşta anne-baba olma
11. Anne-baba arasındaki şiddet
12. Çekişmeli boşanma
13. Üvey anne / baba
14. İşsizlik
15. Yoksulluk
16. Sosyal izolasyon
17. Eğitim seviyesinin düşüklüğü
18. Erken doğum
19. Çocuğun engelli olması
20. Doğumlar arası sürenin az olması

İHMAL

Çocuğun ihmal edildiği genellikle şu durumlarda ortaya çıkar:

1. Temel tıbbi ihtiyaçlarının karşılanması
2. Çocuğun düzenli beslenmemesi, temiz giysisinin olmaması
3. Zorunlu eğitim çağına geldiği halde okula gitmemesi
4. Çocuğun ilgisiz yetiştirilmesi
5. Çocuğun aile içi şiddete tanık olması
6. Aşırı içe dönüklük
7. Anti-sosyal davranışlar
8. Yeme ve uyku bozuklukları
9. Aşırı kaygı
10. Fobiler
11. Bağlanma problemleri

Çocuğun içinde bulunduğu çevrede bulunan öğretmen, akraba, sağlık elemanı vb. yetişkinlerin çocuk ihmal ve istismarının etkileri konusunda bilinç ve duyar sahibi olması çocuğun ihmal ve istismara uğramasının fark edilmesini ve yetkili mercilere bildirmesini sağlamak konusunda önem arz etmektedir.

WHO, çocuk ihmal ve istismarına yönelik risk faktörlerini kişisel, ailesel ve toplumsal olarak üç boyutta ele almıştır (akt; Turhan, Sangün ve İnandı, 2006). Bu tabloya göre kişisel riskler anne-babaya ilişkin ve çocuğa ilişkin olarak iki alt başlıkla ele alınmış, ailesel risk faktörleri ise geniş aile ile ilişkilendirilmiştir. Toplumsal risk faktörleri ise çocuğa yönelik toplumun genel tutumunu, çevresel bozukluklar, sosyal eşitsizlik gibi makro boyutta ele alınan konuları içermektedir. Kişisel ve ailesel risk faktörlerin toplumun risk faktörlerini ve toplumsal risk faktörlerinin de alt sistemler olan aile ve kişisel risk faktörlerini etkilediği göz ardı edilmemelidir.

Çocuğa yönelik ihmal ve istismarın farkına varmak zordur. Bunun nedenleri şu şekilde açıklanabilir:

- Çocuğa yönelik fiziksel istismarının faillerinin % 75'i ebeveynler, % 15'i diğer akrabalar dır (Çuhadaroğlu Çetin ve ark., 2008). Bu yüzden çocuğu kuruluşa götüren kişi, aslında çocuğu istismar etmiş kişi olabilir ve çocuğu istismarı anlatmaması konusunda tembihlemiş olabilir.
- Toplumun aile ve cinsellikle ilgili salt düşünceleri çocuğun istismar durumunda sessiz kalmasına neden olmaktadır. Özellikle Türk toplumunda cinselliğin "ayıp" olması, doğruyu büyüklerin söylemesi, özellikle ailede istismar yaşansa da her şeyin aile içinde kalması gerektiği gibi düşünceler çocuğun susmasını ve istismarcının da bu durumdan pay çıkarıp istismarına devam etmesine neden olabilmektedir. Bununla birlikte istismarcı çocuğa baskı uygulayabilir ve tehdit edebilir. Böylece çocuk korkarak susmak zorunda kalacaktır. Buna bağlı olarak çocuk istismardan dolayı kendini suçlayabilir ve ceza çektiğini düşünerek susmaya devam edebilir.
- İstismar sonrası çocuğun ie kapanması oldukça normaldir. Ancak genellikle aile, öğretmenler ve sosyal çevre bunun normal olduğunu düşünebilir ve istismardan şüphelenmez. Çevreden ie kapamlığı ile geri dönüş almayan çocuk da böyle davranmaya devam eder.
- İstismara maruz kalan çocuk ile çalışan profesyonellerin istismar ile ilgili yeterli donanımı olmayabilir. Bu yüzden çocuğun istismara uğramış olabileceğinden şüphelenmezler. Buna ek olarak toplum ve kültür yapısı da istismarı fark eden profesyonellerin durumu görmezden gelmesine neden olabilir.

Çocuğa yönelik fiziksel istismarının faillerinin % 75'i ebeveynler, % 15'i diğer akrabalar dır (Çuhadaroğlu Çetin ve ark., 2008).

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARININ ÖNLENMESİ

Çocuk ihmal ve istismarında önleme; istismar gerçekleşikten sonra tedaviden daha etkilidir. Çocukların ihmal ve istismardan korunması üç basamakta ele alınmaktadır.

BİRİNCİL ÖNLEME

Birincil önlemede amaç ihmal ve istismarın görülmemesi ve bunun için yapılan çalışma ve programlardır. Bu çalışma ve programlar; riskli grupların tespit edilmesi, aile planlamaları, aile eğitimleri, ailelerin yaşam kalitelerinin artırılması, psiko-sosyal destek, yoksullukla mücadele gibi birçok konuyu kapsamaktadır. Risklerin belirlenmesi, ileride ihmal ve istismara yönelik risklerin oluşmasını önleyebilir (Turhan, Sangün ve İnandı, 2006).

İKİNCİL ÖNLEME

İkincil önleme riskli grupların belirlenmesi, bu grupların var olan hizmetleri kullanmasını sağlayacak stratejiler bu gruplara gereken ek hizmetlerin sunulmasıdır. Bu da istismara maruz kalan çocukların erken tanısı, tedavisi izlemine içermektedir. Erken tanı istismarın çocuk üzerindeki etkisini azaltabilir (Turhan, Sangün ve İnandı, 2006).

Buna ek olarak istismara maruz kalan çocuk ve ailesinin hizmet alabilecekleri kurumların bilinmesi ve takip edilmesi önemlidir. Bu yüzden çocuk ihmal ve istismarı ile çalışan profesyonellerin erken tanı ile ilgili eğitimler alması önemlidir. Burada özellikle bildirim yükümlülüğü oldukça önemli bir noktadır.

ÜÇÜNCÜL ÖNLEME

Üçüncül önleme istismara maruz kalan çocuğun tekrar istismarının ve ölüm gibi sonuçların olma durumunun önlenmesi, çocuklara ve ailelere yönelik rehabilitasyon programlarının uygulanmasıdır (Acehan, Bilen, Ay, Gülen, Avcı ve İçme, 2013).

Görüldüğü gibi çocuk ihmal ve istismarının önlenmesinde üç boyut bulunmaktadır. Bunlar birincil önleme (ihmal ve istismarın yaşanmaması için yapılan çalışmalar), ikincil önleme (riskli grupların belirlenerek hizmetlerin ulaştırılması) ve üçüncül önlemedir (istismarının tekrarının önlenmesi ve rehabilitasyon çalışmaları).

Çocukla iletişim içinde olan yetişkinlerin çocuk gelişimi, çocuk ihmal ve istismarı ve bunun etkileri, risk faktörleri ve çocuk hakları gibi konularda bilgi sahibi olması çocuğun ihmal veya istismara uğraması durumunda ne yapılması gerektiği konusunda bilinç sahibi olma ve çocuklara bu konularda bilgi verme gibi koruyucu önleyici çalışmaların da desteklenmesini sağlayacaktır.

Birincil önleme (ihmal ve istismarın yaşanmaması için yapılan çalışmalar), ikincil önleme (riskli grupların belirlenerek hizmetlerin ulaştırılması) ve üçüncül önlemedir .

ÇOCUK İSTİSMARININ BİLDİRİMİ

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK, 2004) 5237 sayısına göre, çocuk istismarı ve ihmalinin bildirim zorunludur, bu zorunluluk 278. Madde ile her vatandaşa, 279. Madde ile kamu görevlilerinin tamamına verilmiştir. Çocuk istismarının zorunlu bildirim diğer yetişkinler ve uzmanlar gibi eğitimcileri de kapsamaktadır. Çocuk ihmal ve istismarının bildirim zorunlu ve cezai yaptırımları olan bir süreçtir (Dağlı ve İnanıcı, 2011; Aksel ve Yılmaz İrmak, 2015).

Cinsel istismara uğrayan bir çocuğun istismarının ortaya çıkmasında birtakım engeller söz konusudur. Bu engelleri toparlayacak olursak;

- Çocuklar istismara uğradıklarında bunu açıklamayacaklarını ve kimsenin anlayamayacağını düşünebilirler.
- Çocuklar istismara uğradıklarından dolayı cezalandırılacaklarını düşünebilirler.
- Çocukların hayatlarında istismarcı, önemli ve yakın bir kişi olabilir.
- Bu nedenle onu korumaya dönük davranabilir ve ondan ayrılma korkusu ile bu durumu saklayabilirler.
- Çocuklar cinsel istismara uğradığında her çocuğun bunu yaşayabileceğini düşünerek normalleştirmek isteyebilirler.
- Çocuklar bir daha asla böyle bir olayın başlarına gelmeyeceğini düşünebilirler.
- İstismar sonrası utanç ve suçluluk duyabilirler.
- İstismara uğramış çocuk çok küçük yaşta olabilir ve bu olayı sözel olarak ifade (verbalize) edemeyebilir.
- İstismara uğramış çocuklar, bu sırrı başkaları ile paylaştığında anne ve babalarından ayrılacağına da istismarcının yakınlarına zarar verebileceğinden korkarlar.
- Bu çocuklar istismarın kötü/yanlış bir şey olmadığını düşünebilirler.
- İstismara uğramış çocuklar damgalanmaktan, kötü çocuk, pis çocuk ve eşcinsellik gibi ithamlarla suçlanmaktan korkabilirler.

Fiziksel istismar, cinsel istismar ve ihmal gibi çocuklukta kötü muamele sonucu bu tür rahatsızlık gösteren bireylerin ebeveynleri de çoğunlukla akıl hastalıkları, madde bağımlılığı ve suçta yönelme gibi özelliklere sahiptir (Kendall Tackett, 2011). Bu tür bir istismara uğramış çocukların ebeveynleri cinsel istismarla çocuklarının başına gelen bu kötü olayı kabul edemeyebilir. Kendilerini suçlayabilir ve bu suçu taşıyamayacağı için çocuklarını suçlayabilir. Bu olayı ve çocuğu görmezden gelebilir, çocuklarına sevgi gösteremeyebilir, şiddet gösterebilirler.

Türkiye'de çocuk ihmal ve istismar vakalarının bildirimine ilişkin öğretmenlerle yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin %47'sinin bildirim zorunluluğundan haberdar olduğunu %35'inin ise bu zorunluluktan emin olmadığını, diğer %19'luk bir bölümün ise bu tür bir zorunlulukları olmadığını beyan ettikleri ortaya konmuştur. Çocuk ihmal ve istismarı vakalarından şüphelendiğini belirten öğretmenlerden yalnızca %10'u yetkili kurum ve kişilere (sosyal hizmetler, polis ve okul psikolojik danışmanı gibi) bildirimde bulunmuşlardır (Tugay, 2008; Aksel ve Yılmaz İrmak, 2015). Konuya ilişkin yapılan başka bir araştırma da öğretmenlerin çoğunluğu ihmal ve istismar konusundaki birincil bilgi kaynağı olarak medyayı, yaklaşık üçtebir katılımcı öğretmen ise bu konuda internetten bilgi edindiklerini belirtmişlerdir. Bu araştırma sonuçları öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda yeterince bilgili olmadıklarını göstermektedir (Erol, 2007; Aksel ve Yılmaz İrmak, 2015).

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK, 2004) 5237 sayısına göre, çocuk istismarı ve ihmalinin bildirim zorunludur, bu zorunluluk 278. Madde ile her vatandaşa, 279. Madde ile kamu görevlilerinin tamamına verilmiştir.

ÜLKEMİZDE ÇOCUKLARI KORUMAK İÇİN NELER YAPILIYOR?

Çocuklara yönelik her türlü istismara yönelik olarak **Aile Hukuku Derneği**'nin önderliğinde 15 sivil toplum kuruluşu, **İstismara Karşı Çocuk Gücü** isimli proje ile 2018'in Mart ayında bir araya geldi. Çocuk istismarını önlemek ve istismara karşı çocukları ve toplumu güçlendirmek amacıyla yurt çapında eğitimler için çalışmalara başlandı. Çocuklara yönelik cinsel istismar, fiziksel istismar, ekonomik istismarın yanı sıra ihmal de çocukların maruz kaldığı ve ele alınan konular arasında.

Özellikle cinsel istismar konusuna bakıldığında, Türkiye'de toplam cinsel saldırı suçlarının %46'sı çocuklara yönelik gerçekleşiyor. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan güvenlik birimleri verilerine göre ise Türkiye'de yılda 18.623, başka bir deyişle günde 2 çocuk cinsel saldırı mağduru olarak güvenlik birimlerine getirildi.

İstismara Karşı Çocuk Gücü isimli proje kapsamında çalışan uzman ekip, çocuk istismarının engellenebilir olduğuna inanıyor ve "**çocuk istismarını tanıma ve önleme**" yönünde özel eğitim programları hazırlıyor. Özel eğitim programları; sahadan, akademiden ve uzmanlardan toplanan bilgiler ve platform destekleriyle birlikte hazırlanıyor. Eğitimler yüz yüze ve online video üzerinden yürütülüyor. Projeye, 3-8 yaş çocuk ve aile eğitim içerikleri ile başlandı. İlk pilot çalışmalar bir ilkokulda ve bir çocuk merkezinde gerçekleştirildi. 9-12 yaş çocukların ve eğitimcilerin eğitim hazırlıkları ile devam edilecek. Projeye gönüllü olarak destek vermek de mümkün.

Cinsel istismar da olsa akran zorbalığı da olsa her türlü konuda çocukların ihtiyaç duyduğu psikolojik ve tıbbi desteğin geciktirilmemesi gerekiyor.

Çocuk istismarı tespiti durumunda aranabilecek telefon numaraları ve başvurulabilecek merkezler;

*ALO 153 Sosyal Destek Hattı

*ALO 155 Polis İmdat Hattı Çocuk İzlem Merkezleri (direkt başvuruya)

*Belediye ve Hastanelerin destek birimleri

*Cumhuriyet Savcılıkları

*Okul rehberlik servisleri

ÖĞRETMENLERİMİZE

- Çocuklarımızla konuşurken konuşmanın kesilmeyeceği bir yerde olduğunuzdan emin olun
- Masanın arkasında değil de yanında oturun .
- İzni olmadan sakın ona dokunmayın
- Elinizden geldiği kadar sakinliğinizi koruyun
- Çocuğun kullandığı kelimeleri kullanarak, onun sizi anlayacağı dilden konuşun
- "Neden?" sorusu ile başlayan sorulardan kaçının
- Ayrıntılar için baskı yapmayın, sadece anlatması için cesaretlendirin.

ÇOCUKLARIMIZA ÖĞRETMEMİZ GEREKENLER

1. Vücudunuz Size Aittir
2. İyi Temas- Kötü Temas
3. İyi Sır- Kötü Sır
4. Önleme ve koruma yetişkinin sorumluluğundadır.5- Yardım alınacak birimler öğretilmelidir

"Neden?" sorusu ile başlayan sorulardan kaçının

ÇOCUKLARI İSTİSMARDAN KORUMANIN YOLLARI

“Çocuğa kendini korumayı, bedenini korumayı nasıl öğretebilirim?” Çocukları pedofili mağduru olmaktan, zorbalık ve istismardan korumak ve kendilerini savunmayı öğrenmeleri için neler yapabiliriz ?

İhtimali bile can sıkıcı olsa da her gün ülkemizde ve dünyada birçok çocuk çeşitli şekillerde zorbalık ve istismara maruz kalıyor. Çocuklarımızı istismardan korumak için farkındalık sahibi olmamız ve çocuğun bedenini koruması için ona bazı temel bilgiler vermemiz gerekiyor. Çocukların korunması büyüklerin sorumluluğunda olsa bile, tanıdığı yetişkinlerin olmadığı ortamlarda çocukların istismardan korunabilmesi için bu konularda onlarla konuşmak iyi fikir.

Çocukları istismardan ve zorbalıktan korumak için yapılabilecek birçok şey bulunuyor. Çocuklara yönelik zorbalık ve cinsel istismarı önlemek amacıyla kurulmuş ilk hayır kurumu olan Kidscape, anne babalara çocuk güvenliği konusunda çeşitli tavsiyelerde bulunuyor. İşte çocuğun kendini korumayı öğrenmesi için anne babalara öneriler;

Haklarını hatırlatın

Herkesin güvende olma hakkı vardır. Çocuğunuza, güvende olma hakkını kimsenin tehdit edemeyeceğini söyleyin.

Bedenini korumayı anlatın

Bedeninin kendine ait olduğunu öğretin. Özel bölgelerinin özellikle de iç çamaşırı veya mayo ile kapatılan yerlerin olduğunu belirterek netleşmesini sağlayabilirsiniz. Ancak unutmayın ki aslında bedenin tamamı özeldir...

Yardım alabileceğini söyleyin

Zorbalığa karşı yardım alabileceğini, yardım istemek için yüksek sesle

bağırmaktan çekinmemesi gerektiğini söyleyin. Gerçek fiziksel tehlike ile karşılaşan çocuk genellikle zorbanın isteklerine boyun eğmek zorunda kalır. Çocuğa bundan başka bir şansının olduğunu ve bunun yardım istemek olduğunu hatırlatın.

“Hayır” demek normaldir

Çocukların çoğu, erişkinleri sorgulamadan dinlemeyi ve dediklerini yapmayı öğrenmiştir. Çocuğunuza ona zarar vermek isteyen veya tanımadığı birine “Hayır” demesinin doğru olacağını aşıl原因. Sizin için en önemli şeyin, onun güvende olması olduğunu ve her koşulda “Hayır” demek için korkmamasını çocuğunuza söyleyin.

Size söylemekten korkmasını

Çocuğunuza, ne olursa olsun ona kızmayacağınıza dair bir güvence verin. Özellikle de ergenliğe doğru çocuklar yetişkinlerin duygularını da gözetmeye başlar ve çocuğunuz sizin duygularınıza yönelik olarak koruyucu davranabilir. Hiçbir olayı saklamaması gerektiğini ve sorunları hep birlikte çözeceğinizi hatırlatın. Her ne olursa olsun size söyleyebileceği konusunda güven verin.

Ona inanacağını belli edin

Ebeveynlerin verdiği “Ben sana söylemişim” tarzındaki ilk tepkiler, çocukların duyacakları tepkiden korkarak yardım istemesini önleyebilir. Çocuk yardım için bir yetişkine başvurduğunda, yetişkinin tepkisine odaklanmak zorunda kalmamalı, ona inanılacağı ve destek verileceğini bilmelidir. Ayrıca çocukların sözlerine kimsenin inanmaması, tacizin veya zorbalığın devam etmesine sebep olabilir. Çocuklar bu tarz konularda çok ender yalan söylerler.

Sır saklamamak

Bir zorba veya tacizci, çocuklara ya-

şananları sır olarak saklamayı telkin edebilir. Çocukların bu aşamada kafası karışsa da, çocuğunuza aşılamanız gereken, yabancılar tarafından onlara verilen sırları mutlaka sizinle paylaşması gereğidir. Çocuğunuz söz vermiş bile olsa bazı sırların yani yabancıların verdiği sırların asla saklanmaması gerektiğini bilmelidir.

Dokunuşları reddetmek

Çocuğa herhangi birinden gelecek dokunuş ya da öpücükler “Evet” ya da “Hayır” diyebileceğini açıklayın. Çocuklara zorla sarılıp öpmek de bunun bir parçasıdır. Çocuklar bazen sarılıp öpülmek istemezler ve bunun sadece canı istemediğinden dolayı olmasını yetişkinlerin kabul etmesi gerekir. Böylece çocuklar öpülmeyi reddetmekten korkmazlar.

Yabancılarla konuşmamak

Çocuklara sizin yanınızdayken yabancı biriyle konuşmanın sakıncası olmadığını söyleyebilirsiniz. Bunun dışında, tanımadığı biri ona bir şey önerdiğinde öncelikle sizden izin almalıdır. Çocuk ona tanımadığı biri tarafından bir şey önerildiğinde duymamış gibi hızla yürüyerek ya da koşarak uzaklaşmalıdır. Böyle bir şey yaşarsa bilmek isteyeceğinizi çocuğunuza söyleyin.

Kuralları bir kenara bırakmak

Çocuğunuza, kendini koruması gerektiğini hissettiğinde kurallara karşı gelebileceğini söyleyin. Güvenliği için bir kuralı ihlal etmek zorunda kalırsa onu destekleyeceğinizi bilmesi gerekir. Bağırarak kaçmak, tehlikeden kurtulmak için zorba yetişkini tekmelemek her zaman yanlış değildir. Duruma göre bunları kullanabileceğini söyleyin.

ÇOCUĞUNUZUN İSTİSMARA VE ZORBALIĞA MARUZ KALDIĞINI NASIL FARK EDERSİNİZ

İngiltere’de zorbalık konusunda ebeveynlere tavsiyelerde bulunan Bullying isimli dernek, çocuklarının zorbalığa ve istismara maruz kaldığını fark eden ve çocuğundan bu yönde geri bildirim alan ailelere, şu tavsiyelerde bulunuyor;

- Size anlattıklarını dikkatle, üzüntü veya kızgınlık göstermeden dinleyin. Tepki vermeden dinlemek zor olsa da öncelikle çocuğunuzun anlattıklarına dikkatinizi verin.
- Başına gelenlerin onun hatası olmadığına dair bir güvence verin. Suçluluk hissetmemesi için dikkat edin.

- Kontrolü hemen elinize almayın ve “Bununla ilgili ne yapmak istersin?” diyerek öncelikle kendisine ifade şansı tanıyın. Böylece çocuğunuzun aciz ve olacaklar hakkında gergin hissetmesinin önüne geçmiş olursunuz. Cevap vermezse zorlamayın ve ona sevgiyle sarılın.
- Sonrasında okuluyla işbirliğine gidin, gerekli kurumlar ve uzmanlardan derhal destek almaya başlayın.

Kaynakça

- *Çocuk İhmal Ve İstismarı Alanında Çalışan Profesyonellerin Sunulan Hizmetlere İlişkin Değerlendirmeleri*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, Gizem Uslu, ANKARA – 2019 (tez numarası:552740)
- *Psikososyal Önleyici Destek Programı* kitabı, Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- İstismara Karşı Çocuk Gücü Platformu. (2020) Şuradan alındı: www.cocukgucu.com
- Carolyn Meggitt “Çocuk Gelişimini Anlamak” (2012). Optimist Kitap.

Konya Sel Ram

Esenler Mahallesi Gültekin Sokak No:8 Selçuklu KONYA
<http://selcukluram.meb.k12.tr>
 03322475322

İÇERİK HAZIRLAMA EKİBİ

Tuğba Yiğit
15 Temmuz Şehitleri İlkokulu

Yunus POLAT
Mahmut Sami Ramazanoğlu Kız İHL

Melek ÖZDEMİR
Erenköy Anaokulu

Şeyda EMRE
Şehit Mustafa Çuhadar Ortaokulu

Raşit KÖSE
Toki İlkokulu

Şerife BÜLBÜL,
Mustafa Karacığan İlkokulu

Emine DURUM
Şehit Ufuk Baysan Anadolu Lisesi

Tuğba ÇAKMAK
Ertuğrul Gazi Anaokulu

Tuba Ergin DOĞRU
Bosna Hersek İmam Hatip Lisesi

Gamze ACAR
Selçuklu Belediyesi Dostluk Anaokulu

Pelin EYBEYLİ
Süleyman Çelebi Ortaokulu

Mustafa ÖNAL
Şehit Abdullah Tayyip Olçok İHO

Esmâ İNAM
Rebi Karatekin Ortaokulu

Abdullah İsmail FETEN
Osmangazi Anaokulu

Ali Mücahit AÇIKGÖZ
Akşemsettin Anaokulu

Emine Esra TUNÇ
Hakime Ömer Onsun Anaokulu

Fulden BALAK
Dumlupınar Mahallesi Ahmet Haşhaş Anaokulu

Gizem Nur İLDİZ
Mustafa Necati Anaokulu

